

"את פתח!"

החמליל האלא של העימות ששודר ברדיו שווייץ

לגמרי עם מר חאלר, עם עמוזה זו, אתה מוכן, בכל זאת, לצעוד צעד גדול לקראת הפלסטינים. אולם אתה מהתה מיעוט בישראל, שיש בה אנשים קטנים הרבה יותר, אנשים הקשורים הרבה יותר לחזון מסויים לגבי מדינת-ישראל ותפקידה. האם תיתכן התפתחות בכיוון לפשרה?

אי-אפשר לחיות במדינה משותפת

אורי אבנרי: ללא ספק, ברגע זה ישנה הסלמה הדדית. הקשבתי לדברי מר חאלר, עצם החלום, החזון, שיבוא יום בו יחיו שני העמים בארץ זו ביחסי ידידות, במיסגרת של קונפדרציה או פדרציה, או אפילו תוך איחוד מלא, חזון זה הוא בלי ספק חיובי.

אולם הישראלי הממוצע שיקשיב לכך, לא ישמע אלא דבר אחד: שרוצים למנוע ממנו דבר שהוא בסיסי עבורו: זכות ההגדרה העצמית, כפי שהוא בוחר בה. אין זה קל, אפילו בארצנו שיש בה שתי אומות, אין זה קל לחיות יחד. ראו את בלגיה, ביקרתי השבוע בבלגיה. יש שם שני עמים שעולם לא נלחמו ביניהם. והם נאבקים זה בזה עתה. יש בעיות בקנדה, בקפריסין. אמרו לי שאפילו כאן בשחייץ יש בעייה בקאנטון של ברן — לא קל לשתי עדות הדוברות בשפות שונות, או לשתי דתות שונות לחיות יחד במדינה אחת. קיימות בעיות.

אנו, אומתו של חאלר ואומתי שלי, נמצאים במצב מלחמה, אנו נלחמים זה בזה. אין לשכוח שאחי החיילים הישראליים, ואחיו של מר חאלר, אנשי אל-פתח, יכולים להרוג זה את זה מחר. ישנה מלחמה הנמשכת זה קרוב למאה שנה. לדעתי אין זו אלא אשלייה להאמין שכן לילה, מחר, נוכל לחיות במדינה משותפת, מאוחדים ובטוחים זה בזה. אינני רוצה לעזוב לפלסטינים לקבל על עצמם סיכון זה, כיוון שבמדינה כזאת לא יהיה רק רוב ישראלי, אלא תהיה גם עליונות כלכלית. במדינה המאוחדת ישלטו הישראלים, כיוון שהם מתקדמים יותר מבחינה טכנית, כלכלית וכד'.

אני מאמין שאם נוטשים לרגע את המישור האידיאולוגי ובוחנים את הבעיות המעשיות של המחור, של מחר בבוקר, הרי יש הבדל בין אנשי אל-פתח ובין אנשי חברון או רמאללה, בשטחים המוחזקים, הרוצים להשתחרר מעול הכיבוש. בשבילים הדבר הראשון הוא להשיג את השיחור ברמאללה ובחברון ובכל השטחים המוחזקים בפלסטין. אני חושב שאפילו המפכה לוחמת, המפכת קומנדו, אינה יכולה להתקיים ללא מגע יומיומי עם האוכלוסייה, עם העם. אני חושב, אני מקרה, שאנשי אל-פתח יושטפו מהאוכלוסייה הפלסטינית, הקשורה לאדמתה, האוכלוסייה הרוצה להמשיך ולחיות על אותה אדמה, דבר האפשרי רק בצורה של חיים בצוותא, זו בצד זו, של שתי מדינות לאומיות, שתיהן חופשיות וריבוניות הקשורות זו לזו בכל הקשרים ששתי מדינות יוכלו ליצור ביניהן כדי להמחיש שוב את אחדות הארץ. אני תומך באחדות הארץ, אני תומך בזה, ותמיד תמכתי בזה. התנגדתי אפילו לחלוקה של שנת 1947.

מדינת-ישראל ומדינת-פלסטין

אורי אבנרי: אני מאמין שהדרך המציאותית היחידה שבה אפשר להגיע לאיחוד הארץ ולסיום המלחמה, היא קיום שתי יחידות לאומיות נפרדות. זה לא יהיה בדיוק כמו בשחייץ, אולם זוהי דוגמה טובה. מדוע ישנם בשחייץ קאנטונים, ולא מדינה אחת? מדוע ישנה קונפדרציה שווייצית, ולא מדינה מאוחדת? כיוון שהדבר מקל על האנשים הדוברים צרפתית, ואותם הדוברים גרמנית או איטלקית, לחיות יחדיו בארץ אחת, להגן עליה יחדיו, ועם זאת לשמור כל אחד על צביונו, לבטא את אישיותו התרבותית הלאומית.

הבראייץ: ואפילו פתרון אפשרי זה, האם פירושו שיחזור אוטומטי של השטחים שהם כיום מוחזקים?

אורי אבנרי: אנו, חברי ואני — וזהו אחד מן ההבדלים הבולטים בינינו לבין הממשלה הקודמת והנוכחית בישראל — אנו תומכים רשמית בהכרה בזכויות הלאומיות של העם הפלסטיני, ושנית, אנו תומכים בהחזרת כל השטחים המוחזקים לעם הפלסטיני, ולא לירדנים או למצרים.

אדמת פלסטין חייבת להיות מוחזרת לעם הפלסטיני, שיעשה בה כרצונו. וירושלים, גורם ריגשי רבי-עוצמה עבור כולנו, לנו ולפלסטינים כאחד. אנו מאמינים שירושלים חייבת להיות גם בירת המדינה הפלסטינית וגם בירת המדינה הישראלית וגם סמל לאחדות הארץ.

לא נדון עם המימסד הישראלי

מר חאלר: אם מוצאים כבר עתה דרך לאיחודה מחדש של ירושלים, אם חושבים שזה אפשרי, הרי צריכים לשאול מדוע לא נשאף לאיחודה מחדש של פלסטין כולה? (המשך בעמוד 24)

את תושבי ישראל — אינו דתי, זהו דבר לאומי, בדיוק כמו הדבר הלאומי המאחד את הפלסטינים, וכל אומה אחרת. אפשר להתעלם מכך, למען האידיאולוגיה, אולם אידיאולוגיה המתעלמת מן העובדות — נידונה לכישלון.

הבראייץ: מר חאלר, האם אינך חושב שבתנאים אלה, ובמיקרה שהפלסטינים הערי בים יחו מיעוט במדינה פלסטינית, אפשר יהיה, כפתרון ביניים, להקים בכל זאת שתי מדינות מקבילות, שיחסייהן ההדדיים יהיו שונים מאלה הקיימים כיום בין מדינות-ערב וישראל? האם אדם פלסטיני לא יכול לראות בזה תקיפת-מעבר?

מר חאלר: אני חייב לפתוח בתשובה לדמיון שניסו לפצוא בין דברינו ודברי גילדה מאיר. ישנו הבדל עצום ועמוק ומחלט, בין הדברים שאנו אומרים, ובין הדברים שאומרים אנשי ה"מימסד" הישראלי, באמצעות גולדה מאיר, או ב"גוריון ואחרים.

בצדדים קיימת שיליה מוחלטת לעובדה שקיים עם, שקיים אדם שקיימת ישות. גילדה מאיר — שחזרה כימעט במדויק על דברי ב"גוריון — אמרה שכאשר הגיעו היהודים למדבר זה, לא היו שם אלא וודים, ובמשך הומן, כאשר הם הפריחו את המידבר, הופיעו אנשים שדרשו גן פורח זה לעצמם.

ובכן, מצד אחד קיימת שיליתו המוחלטת של הצד השני, ומאידך, מצידנו, קיימת ההכרה בצד השני, באמצעות ישות ממשית, שהיא האזרחות במדינה פלסטינית חופשית ודמוקרטית.

כאשר אדם כאירי אבנרי מגדיר את עצמו כאתאיסט, ושואל איך רואים אותו, מכיוון שאינו משתייך לדת היהודית מכיוון שהוא אתאיסט, יש לנו הגדרה בשבילו אם קיים בו הרצון, אם הוא מצהיר על נכונותו לחיות כאזרח במדינה פלסטינית חופשית ודמוקרטית זו — הרי שהוא פלסטיני. אין מתעלמים ממנו, להיפך, מעניקים לו את מלוא ממדיו. אמרתי, ואני חוזר על דבריו: אין אני מדבר על נוצרים, מוסלמים ויהודים בלבד, אני מתייחס לכל בני-האדם ללא הבדל דתי, זאת אומרת, ללא הבדל אידיאולוגיה, בתנאי שהם רוצים לחיות כאזרחים מלאים, שזו זכויות וחובות, במדינה חופשית ודמוקרטית, שהיא פלסטין של מחר, המוקמת והולכת ככאב ובסבל.

היהודי הוא כמונו

הבראייץ: אולם אורי אבנרי ציין, שיש להניח בחדאות, שהרוב בארץ יהיה מורכב מאנשים החיים כרגע בישראל. ברור שבדמוקרטיה מכבדים את זכויות המיעוט, אולם עם זאת הרוב משקלו גדול יותר. האם אתה, כפלסטיני, מוכן לקבל, ברצון או באי-רצון, את ממשלת הרוב הזה, לאידווקא בגלל היותו ישראלי, אלא פשוט בגלל היותו רוב?

מר חאלר: אנו מוכנים לקבל על עצמנו את כל ההתחייבויות הנובעות מהצעותינו. אנו מוכנים לקבל את החלטות הרוב שייחצר במדינה פלסטינית זו. אולם אנו לא נהיה ציניים, כרוב האנשים המציגים את הבעייה במונחים שונים, האומרים שהנה הרוב השי-ראלי, בהחה ובעתיד, ירצה לחיות כיחידה נבדלת, בעלת הגדרות גזעיות, אקניות, תיאוקרטיות ואחרות.

אין אנו ציניים. להיפך, אנו שמים מיבטחנו בעתיד, כיוון שלדעתנו אין היהודי שונה מאיתנו, וכאשר ניתנת בידיו האפשרות לחיות עימנו במדינה חופשית ודמוקרטית, כאזרח שזה זכויות, הוא ללא ספק ישתדל-פעולה, הן מבחינה אנושית והן מבחינת הקמתה של תרבות שהיא גם אותנטית וגם מודרנית.

אין אנו טוענים שהיהודי שונה, דבר שהציונות ניסתה להוכיח מאז ומתמיד באומרה שהיהודי שונה, שהוא נמצא מחוץ להיסטוריה האנושית, שהוא בעל היסטוריה נבדלת משלו. אנו טוענים, להיפך, שהיהודי הוא אדם כמונו, וכאשר בידו האפשרות לחיות עימנו, כאזרח, הוא יבחר בה, כפי שאנו עצמנו מוכנים לבחור באפשרות זו.

אנחנו מחנכים אדם חדש

הבראייץ: אולם מתקבל על הדעת שהישראלים יחששו מעט לשים בכס את מיבטחם, ולווא רק בגלל ההכרזות, שהיו אולי נמהרות מעט, של מר שוקיירי ואפילו של ממשלות מסוימות. האם אינך חושב שעל העם הפלסטיני להבהיר כעת את עמדתו, ומגלות את רצונו הטוב ישירות כלפי הישראלים, ולא מעל במות בינלאומיות בלבד?

מר חאלר: העם הפלסטיני, באמצעות תנועתו לשיחור לאומי, באמצעות המפכה שלו, ידחה את כל מה שנאמר בשמו, אם עליידי שוקיירי ואם עליידי אחרים.

דחיה זו איננה נובעת מרצונו להקים תנועה לאומנית כיתתית, אלא משאיפתו להיות חלוץ המהפכה הערבית כולה, חלוץ השינוי העמוק שיתרחש בכל האזור כולה.

אין הוא מסתפק בדחיית האפטרופסות (של מדינות ערב), אלא בעת ובעונה אחת, הוא מנסה באמצעות חינוך, באמצעות הלימוד המוקנה לכל אחד מאיתנו במחנות הקומנדו, בבסיסים ובכל מקום, ליצור אדם חדש, האדם הפלסטיני. חלוץ האדם הערבי החדש והאדם המזרח-תיכוני.

יש בלב עמו ההכרה שמרחב זה חייב לתפוס את המקום הראוי לו, ושעל האדם במרחב זה לתרום תרומה יעילה למשימות התרבות העולמית.

הבראייץ: אורי אבנרי, מתוך הצהרותיך האחרונות הבנתי שאפילו אם אינך מסכים